

AVLSPLAN NORSK ARABERHESTFORENING 2022

Fastsatt av styret i Norsk Hestesenter første gang 24.april 1995, sist revidert 1. november 2022

KAPITTEL 1	INNLEDNING
KAPITTEL 2	AVLSMÅL OG RASEBESKRIVELSE FOR FULLBLODSARABER EGENSKAPER SOM VEKTLLEGGES FOR Å NÅ AVLSMÅLET BRUKSEGENSKAPER SOM VEKTLLEGGES I AVLSARBEIDET RASEBESKRIVELSE
KAPITTEL 3	BEDØMMING OG PREMIERING PREMIEGRADER OG KVALITET KVALITETSBEØMMING AV HINGSTER KVALITETSBEØMMING AV HOPPER KVALITETSBEØMMING AV VALLAKER
KAPITTEL 4	AVLSREGULERENDE TILTAK REGISTRERING AV FULLBLODSARABERE IMPORT OG EKSPORT GENETISKE LIDELSER OSTEOCHONDROSE OG CYSTER KUNSTIG SEMIN SÆD FRA DØD HINGST IMPORT AV SÆD EKSPORT AV SÆD BRUK AV EMBRYO
KAPITTEL 5	AVLSSTIMULERENDE TILTAK UTSTILLINGER • ECAHO show • Kvalitetsbedømming • Regionale utstillinger i regi av Norsk Araberhestforening OPPLÆRING UTDANNELSE AV DOMMERE OVERSIKT OVER AKTIVE HINGSTER ANDRE AVLSSTIMULERENDE TILTAK
KAPITTEL 6	DIVERSE REVISJON AV AVLSPLANEN ENDRINGSFORSLAG

KAPITTEL 1 - INNLEDNING

Definisjonen på en fullblodsaraber er en hest som er å finne i en av stambøkene for fullblodsaraber (register) som til enhver tid er godkjent av WAHO (World Arabian Horse Organization). Stamboken har vært lukket siden 2004, det vil si at kun avkom etter allerede registrerte foreldre kan tas inn. Alle nye hester som skal registreres må DNA testes og verifiseres mot begge foreldre.

Fullblodsaraberen er en av de eldste hesteraser i verden. Nøyaktig hvor rasen har sin første opptreden strides de lærde om, men en antar et sted i den nære Østen, kanskje i landet mellom Eufkrat og Tigris. Det en vet med sikkerhet er at rasen er blitt selektivt oppdrettet i mer enn 1.000 år. De nomadiske stammene på den arabiske halvøy, spesielt i fjellene og dalene i Nejd-distriktet har mye av æren for utviklingen av den araberhesten vi kjenner i dag.

Beduinenes avlsmål var å avle hester med mot, hurtighet, utholdenhet og evne til å overleve under karrige livsbetingelser. Beduinene hadde en sterk fanatisme med hensyn til blodets «renhet» både for dem selv og for sine hester, og det var derfor utenkelig for dem å drive avl på hester som ikke var «asil» – rene. Moderne avl av fullblodsaraber ønsker å ivareta disse egenskaper og å forhindre innblanding av «fremmed» blod. I dag blir det avlet fullblodsarabere over hele verden

I Norge er avl av fullblodsaraber av nyere dato. Norsk Araberhestforening (NAHF) ble stiftet i 1974, og stambokføring begynte i 1975. Fra et 20-talls hester som ble stambokført i 1975 har vi i dag totalt registrert mer enn 2.000 fullblodsarabere, hvorav mer enn 1.300 norskfødte. Alle hester som registreres må DNA testes for avstammingskontroll, samt at det er krav om mikrochip og hestepass.

NAHF er forpliktet til å følge de krav og regler for registrering av fullblodsaraberhester som WAHO til enhver tid har fastsatt.

NAHF er godkjent av Mattilsynet som avlsorganisasjon og utsteder av pass og er forpliktet til å følge krav og regler for registrering i Nasjonalt Hesteregister.

Avlsplanen skal være et verktøy som bidrar til en langsiktig forvaltning av rasen gjennom forutsigbart og planmessig avlsarbeid.

KAPITEL 2 - AVLSMÅL OG RASEBESKRIVELSE FOR FULLBLODSARABER

Målsetningen med avlsarbeidet er å avle en rasetypisk fullblodsaraber med et funksjonelt eksteriør, gode bruksegenskaper, godt lynne og god holdbarhet.

Egenskaper som inkluderes i avlsmålet er knyttet til type, eksteriør, bruksegenskaper, helse og lynne.

Den typiske araberhest kjennetegnes av skjønnhet, eleganse og edelhet sammen med stolt bæring, klassiske linjer og svevende bevegelser. En hest som savner disse egenskapene kan være en god hest, men den er da ingen typisk fullblodsaraber. Fullblodsaraberen er meget lettlært og omgjengelig. Hesten er vennlig med et våkent temperament. Den er dessuten kjent for å være utholdende, tålmodig og nøysom. Den kan oppnå en høy alder og tilpasser seg lett til ulike forhold.

EGENSKAPER SOM VEKTLLEGES FOR Å NÅ AVLSMÅLET

Eksteriør bedømmes etter følgende kriterier:

Arabertype	vektlegges 35 %
Bevegelser	vektlegges 20 %
Hode og hals	vektlegges 15 %
Ben	vektlegges 15 %
Kropp og overlinje	vektlegges 15 %

- Alle punktene bedømmes etter en skala fra 1 til 10 (halvpoeng er tillatt), hvor 10 er beste karakter.
- Ved fastsettelse av premiegrad i forbindelse med eksteriørbedømmelse skal vekting fungere som en veiledning.

BRUKSEGENSKAPER SOM VEKTLLEGES I AVLSARBEIDET

- Lynne og håndterbarhet
- Ridbarhet
- Utholdenhet og styrke
- Allsidighet

Bruksegenskapene bedømmes gjennom bruksprøver på offisielle utstillinger og/eller dokumenterte resultater fra ride- og kjørekonkurranser. Utholdenhet og styrke kan bedømmes gjennom resultater fra konkurranser innen galoppløp og distanseritt.

Lynne er en evaluering av hestens opptreden og vesen på utstilling. Lynne skal beskrives og evalueres av både eksteriørdommere, bruksprøvedommere og veterinær når disse er tilstede.

Alle punktene bedømmes etter en skala fra 1 til 10 (halvpoeng er tillatt).

Når det gjelder innhold og reglement for bruksprøver på offisielle utstillinger, henvises det til det til enhver tid gjeldende bruksprøvereglement fra Norsk Hestesenter.

RASEBESKRIVELSE

Type:

En fullblodsaraber skal være full av liv og ha en utpreget eleganse med høy og stolt bæring. Svevende bevegelser og høy haleføring er typiske kjennetegn.

Hode:

Hodet er et av rasens viktigste særpreg. Hodet skal være tørt og kileformet med konkav eller rett neserygg. Øynene skal være store, runde, uttrykksfulle og lavt ansatt på hodet. Pannen skal være bred, ørene skal være små og fint meislede (oftest litt større hos hopper enn hos hingster). Mulepartiet skal være lite og med store nesebor.

Hals, skulder og manke:

Halsen skal være av god lengde, utpreget edel og med smal overgang mot hodet i en vakker og myk bue. Overgang hode-hals kan være noe kraftigere hos hingster enn hos hopper. Halsen skal være høyt ansatt. Brystet skal være dypt og med god bredde. Skulder skal være lang og liggende mot en markert manke.

Rygg og kropp:

Ryggen skal være relativt kort, rett og sterk, ofte noe lenger hos hopper. Det er ønskelig med en svakt buet overlinje fra en vel definert manke, gjennom et sterkt lendeparti mot krysset. Siden fullblodsaraberen er en ridehest må det være plass til sal. Kroppen skal være dyp i hele dens lengde og relativt bred med runde ribben, slik at den får et kompakt utseende. Selv om ryggen er kort vil godt liggende skuldre gi en lang underlinje slik at hesten står over mye mark.

Kryss og hale:

Krysset skal ha god lengde og bredde fra hoftene til setebenen. Sett bakfra skal krysset være bredt mellom hoftene med god dybde ned gjennom lårene. Halen skal være høyt ansatt og komme som en naturlig forlengelse av krysset. Krysset skal ikke være høyere enn manken.

Ben og høver:

Frembein:

Overarmen skal være lang og muskuløs mot veldefinerte flate knær. Pipene skal være korte og med veldefinerte sterke sener som løper parallelt med benet. Kodene skal ha passende lengde og vinkel med en elastisk aksjon. Leddene må være markerte og ikke runde. Sett forfra skal bena være parallelle og kastanjene skal være små.

Bakben:

Underlårene skal være sterke og godt muskelsatt. Hasene skal være markert og ha god størrrelse. Det skal gå en rett linje fra setebenen til baksiden av hase langs pipe til kodeledd. Piper, sener og kodeledd som for frembein, men kodene noe rettere vinkel.

Høver:

Fremhøvene skal være runde og bakhøvene mer ovale. Høvene skal være harde, glatte og av meget god kvalitet.

Hårlaget:

Pelsen skal være fin og silkemyk, ofte så fin at blodårer og hudfarge synes gjennom. Rundt øyne og mule skal det være så lite pels at hudfargen dominerer. Huden er tynn og fløyelsaktig, svart av farge unntatt der det er hvite markeringer hvor huden er rosa. Man og hale skal også være av myk og fin kvalitet med en naturlig lengde. Hovskjegg er uønsket. Godkjente farger er skimmel, rød, brun og svart. Uansett farge skal disse være rene. Hvite markeringer og stikkelhår er ikke uvanlig.

Størrelse og farge:

Stangmål mankehøyde oftest 145-155 cm, men variasjoner i begge retninger er ikke uvanlig.

Bevegelser:

Fritt, ledig og veivinnende steg i alle gangarter, travet ofte svevende som om hesten ikke er nær bakken. Bevegelsene skal være uttrykksfulle, lette og ledige med naturlig balanse. Videre skal de være spenstige og med godt overtramp. Det skal være god bevegelighet i alle ledd samt god haseaksjon. Hesten skal bevege seg i slik harmoni at den gir inntrykk av å flyte og danse. Stolthet og holdning er karakteristiske særpreg for fullblodsaraberen.

KAPITTEL 3 – BEDØMMING OG PREMIERING

- En fullblodsaraber har full utstillingsrett i Norge når den er registrert i NAHF sin stambok for fullblodsarabere.
- Som en konsekvens av WAHO sitt regelverk om at avkom etter registrerte fullblodsarabere skal kunne registreres er det ikke krav om kvalitetsbedømmelse eller kåring av hingster.
- Kvalitetsbedømmelse gjennomføres på offisielle utstillinger i regi av Norsk Hestesenter i henhold gjeldende avlsplan. Tidspunkt fremgår av Norsk Hestesenter sin terminliste.
- Når det gjelder innhold og reglement for bruksprøver på offisielle utstillinger, henvises det til det til enhver tid gjeldende bruksprøverelement fra Norsk Hestesenter.
- Bærerstatus for genetiske lidelser skal ikke diskvalifisere et individ for bruk i avl eller vektlegges ved bedømming og premiering.

PREMIEGRADER OG KVALITET

- Resultatene for eksteriør og bruksegenskaper skal gi grunnlag for tildeling av premiegrad.
- For å oppnå 1. premie må det foreligge både eksteriørbedømmelse og dokumentasjon på bruksegenskaper.

Ved tildeling av premiegrad benyttes tabellen nedenfor som veiledende:

Eksteriør	50 %
Bruksegenskaper	20 %
Lynne	20 %
Holdbarhet	10 %

Hingster, hopper og vallaker	1 år – 2 år	Ingen premiegrad, Sløyfe
Hingster, hopper og vallaker	3 år – 5 år	Ingen premiegrad, 3. premie, 2. premie
Hingster, hopper og vallaker	6 år og eldre	Ingen premiegrad, 3. premie, 2. premie, 1. premie

I tillegg til premiegrad kan hesten stilles i kvalitet.

KVALITETSBEDØMMING AV HINGSTER

Det legges stor vekt på kvalitetsbedømming av hingster for å gi oppdrettere et nyttig verktøy ved valg av hingst til sin hoppe. Kvalitetsbedømmelsen skal gi grunnlag for å velge ut hingster med de best ønskelige egenskaper i tråd med avlsmålet, samt gi muligheten til å påvise eventuelle defekter på dyret.

Hingstene gjennomgår eksteriørbedømming etter kriterier nevnt under avlsmål for fullblodsaraber.

Hingster skal mønstres for hånd i skritt og trav på mykt og hardt underlag. Hingster skal også vise alle gangarter under løsvising.

Hingster skal gjennomgå veterinærundersøkelse og måling. For at hingsten skal være aktuell for 1. premie må den i tillegg gjennomføre bruksprøver og/eller fremlegge dokumenterte resultater fra ride- og kjørekonkurranser.

Det bør benyttes minst en utenlandsk ECAHO dommer ved kvalitetsbedømming av hingster.

Lidelser som diskvalifiserer fra premiering:

Det skal ikke gis premiegrad til hingster dersom det ved den kliniske veterinærundersøkelsen og/eller eksteriørbedømmelsen påvises følgende defekter:

- Klapphingst, urhingst og hingster med store forskjeller i testikkelstørrelse og konsistens aksepteres ikke.
- Pungbrokk aksepteres ikke for hester yngre enn 10 år. Det finnes i varierende grad på føll og eldre hingster.
- Alvorlige bittfeil aksepteres ikke, det vil si overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade. Underbitt er sterkt uønsket.
- Store avvik i beinakser.

KVALITETSBEDØMMING AV HOPPER

Hoppeutstillinger er et viktig tiltak i vurderingen av avlsdyr.

Premiering av hopper baseres på eksteriørbedømmelse og eventuelle dokumenterte bruksegenskaper.

Lidelser som diskvalifiserer fra premiering:

Det skal ikke gis premiegrad dersom det ved eksteriørbedømmelsen påvises følgende defekter:

- Alvorlige bittfeil aksepteres ikke, det vil si overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade. Underbitt er sterkt uønsket.
- Store avvik i beinakser.

KVALITETSBEDØMMING AV VALLAKER

Det er ønskelig at vallaker bedømmes da de er viktige for å dokumentere om avlsmålene nås.

Lidelser som diskvalifiserer fra premiering:

Det skal ikke gis premiegrad dersom det ved eksteriørbedømmelsen påvises følgende defekter:

- Alvorlige bittfeil aksepteres ikke, det vil si overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade. Underbitt er sterkt uønsket.
- Store avvik i beinakser.

KAPITTEL 4 - AVLSREGULERENDE TILTAK

REGISTRERING AV FULLBLODSARABERE

NAHF har siden 1975 foretatt all registrering av fullblodsaraber i Norge. Foreningen er godkjent av WAHO. I henhold til WAHO sitt regelverk, gir foreningen ut en ny stambok hvert 4. år og et tillegg (register) hvert 2. år. Foreningen er pålagt å sende kopi av alle nye stambøker/registre til WAHO for godkjenning. Dessuten plikter foreningen å sende kopier til alle de øvrige land som er tilsluttet WAHO (ca. 50), samtidig som foreningen mottar kopier av de andre lands stambøker.

Hingsteholder er ansvarlig for innsending av bedekningslister til NAHF ved registrator innen 1. oktober i bedekningsåret. NAHF sender informasjon om registrering til hoppeeier året etter mottatt bedekningsliste. Hoppeeier skal sende inn søknad om registrering sammen med springseddel for registrering av føllet. Det kreves DNA testing av alle hester som skal registreres.

IMPORT OG EKSPORT

For importerte og eksporterte hester skal det skrives ut et eget WAHO-eksportsertifikat. Dette sertifikatet skal sammen med øvrige papirer utveksles mellom de aktuelle registratorene. WAHO har gitt meget strenge regler for hester som eksporteres og importeres fra et land til et annet.

En eksportert hest har ikke rettigheter som fullblodsaraber før den på nytt er registrert i importlandets registratur.

De til enhver tid gjeldende regler for registrering av fullblodsaraber finnes på foreningens hjemmeside.

GENETISKE LIDELSER

SCID, CA, LFS og OEEM er genetisk arvelige sykdommer som kan påvises ved testing. Lidelsene er autosomale recessive sykdommer, hvilket betyr at de er ikke kjønnsavhengige, og et føll må arve et mutert allel fra begge foreldrene for å bli affektet. Individuer som er bærer av ett gen for en eller flere av de genetiske lidelsene, kan aldri bli affektet av sykdommen. Avkom etter foreldre som ikke er bærere trenger ikke testes for å få status som ikke-bærer.

Alle som ønsker å teste sine fullblodsarabere kan når som helst gjøre dette via registratoret. Foreningens målsetning er at alle nyregistrerte fullblodsarabere skal ha kjent status, men det er frivillig for eier om resultatet skal offentliggjøres. Liste over offentlige resultater ligger på foreningens hjemmeside.

SCID: Severe Combined Immunodeficiency (Alvorlig kombinert immunsvikt).

CA: Cerebellar Abiotrophy/Cerebellar Cortical Abiotrophy (Lillehjernesvinn).

LFS: Lavender Foal Syndrome (Lavendelføll syndrom)

OAAM: Occipitoatlantaoaxial Malformation

Bærerstatus ekskluderer ikke individet fra avl etter anbefaling fra WAHO.

OSTEOCHONDROSE OG CYSTER

NAHF stiller ikke krav til røntgen av avlsdyr, men anbefaler at dette gjøres for å sikre god helse på avkommene.

KUNSTIG SEMIN

Føll som blir født etter kunstig sædooverføring pålegges de samme regler for registrering som føll født etter naturlig bedekning.

SÆD FRA DØD HINGST

Lagret sæd fra død hingst kan benyttes i ubegrenset tid.

IMPORT AV SÆD

Sæd fra hingster oppstallet i utlandet kan importeres til bruk på norske hopper. Importør er pålagt å følge Norsk Lov, og sette seg inn i denne ved import av sæd.

EKSPORT AV SÆD

WAHO krav for bruk av transportert sæd må overholdes.

BRUK AV EMBRYO

Individer unnfanget ved embryo overføring kan registreres i NAHF sin stambok for fullblodsaraber. Bestemmelser for bruk av embryo overføring følger til enhver tid norsk lovgivning.

KAPITTEL 5 – AVLSSTIMULERENDE TILTAK

UTSTILLINGER

ECAHO show

NAHF er medlem av European Conference of Arabian Horse Organization (ECAHO). ECAHO utarbeider regelverk for de enkelte showkategoriene, herunder hvilke krav som stilles til dommere og utdanning av disse. Kun ECAHO godkjente dommere benyttes på ECAHO show.

NAHF anser dette for å være et viktig avlsfremmende tiltak, at norske hester bedømmes av internasjonale dommere etter et felles internasjonalt poengsystem.

Resultater fra ECAHO godkjente utstillinger i inn- og utland har stor betydning for avlsvurderingen av de enkelte hester, også i forbindelse med avkomsgranskning. Resultatene fra alle ECAHO's godkjente utstillinger blir lagret i en felles databank i Sveits.

Kvalitetsbedømming

NAHF tilbyr i samarbeid med Norsk Hestesenter kvalitetsbedømming på offisielle utstillinger for hingster, hopper og vallaker.

Regionale utstillinger i regi av NAHF

Foreningen har utarbeidet et eget regelverk basert på kvalitetsbedømming og ECAHO show sine prinsipper. Regelverket er tilpasset en enklere utstillingsform tilrettelagt for lokale arrangement. Dette gjør det mulig for flere å få bedømt sin fullblodsaraber. Regelverket revideres ved behov og ligger tilgjengelig på foreningens hjemmeside.

OPPLÆRING

For å øke kunnskapsnivået blant oppdrettere og brukere av fullblodsarabere skal NAHF tilrettelegge for og tilby kurs og annen opplæring. Eksempler på temaer er eksteriørvurdering, avlsutvelgelse, blodslinjer, utstillingskurs.

UTDANNELSE AV DOMMERE

Utdanning og autorisasjon av eksteriør- og bruksprøvedommere foregår i regi av Norsk Hestesenter, etter nærmere fastsatte utdanningsplaner.

NAHF skal tilrettelegge for utdanning av ECAHO dommere, enten gjennom å arrangere egne kurs eller å støtte deltagelse på kurs i andre land.

OVERSIKT OVER AKTIVE HINGSTER

For å hjelpe hoppeiere til å få en samlet oversikt over tilgjengelige fullblodsaraberhingster tilbyr NAHF hingsteholder å promotere hingster på en egen liste som legges ut på foreningens hjemmeside årlig. Listen som skal inneholde generell informasjon og tilhørende resultater uten kommersielle formuleringer.

ANDRE AVLSSTIMULERENDE TILTAK

Styret kan innføre spesifikke og tidsavgrensede tiltak innenfor budsjettet for å fremme avl og bruk av fullblodsaraberen, for eksempel brukscup og økonomisk støtte etter nærmere fastsatte kriterier.

Oversikt over oppdrettere, stutier og premierte hopper kan legges ut på foreningens hjemmesider.

KAPITTEL 6 – REVISJON

REVISJON AV AVLSPANEN

Avlsplanen skal revideres minimum hvert 10. år, men kan endres årlig ved behov.

ENDRINGSFORSLAG

Raseorganisasjonen sender eventuelle endringsforslag til Norsk Hestesenter, som skal gi sin innstilling til Mattilsynet som fastsetter endringer.